

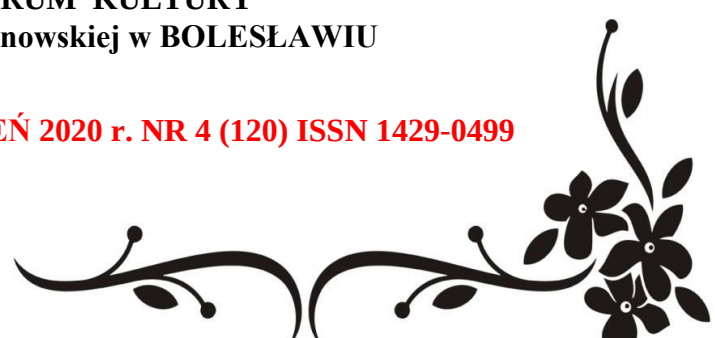

Korzenie

PISMO SPOŁECZNO - KULTURALNE
CENTRUM KULTURY
im. Marii Plonowskiej w BOLESŁAWIU

LIPIEC-SIERPIEŃ 2020 r. NR 4 (120) ISSN 1429-0499

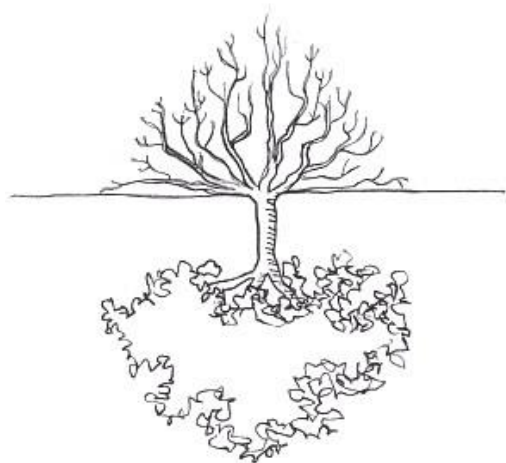

WYDANIA SPECJALNE CZ. II

W dniu 24 października 2019 roku w Centrum Kultury im. Marii Plonowskiej w Bolesławiu odbyła się konferencja popularnonaukowa poświęcona „740 lat Bolesławia”.

Organizatorem było Centrum Kultury im. Marii Plonowskiej w Bolesławiu, patronat nad konferencją objął Wójt Gminy Bolesław, Krzysztof Dudziński.

Frekwencja dopisała, prelegenci również. Jak to bywa organizatorzy dosyć długo czekali na referaty, które miały dotrzeć do Centrum Kultury w Bolesławiu. Jak zebraliśmy potrzebne materiały pojawił się „COVID-19” i nieco skomplikował nam kontynuację „Korzeni” w formie papierowej. Proponujemy państwu cały cykl wykładów z konferencji w formie elektronicznej, umieszczając je na stronie Centrum Kultury. Ponieważ część artykułów ma dość obszerny opis tematów może się zdarzyć, że będzie dany artykuł emitowany w dwóch częściach. Zamiarem naszym jest przedstawienie

wszystkich materiałów z konferencji z 24 października 2019.

Zachęcamy do czytania.

JACEK PIERZAK

**GRÓDEK ŚREDNIOWIECZNY
W KRZYKAWCE, GM. BOLESŁAW
I PAŁAC W BOLESŁAWIU
W ŚWIETLE BADAŃ
ARCHEOLOGICZNYCH.**

Średniowieczne źródła pisane określają siedziby obronne jako *castrum*, rzadziej *fortalicium* lub *turris*. W wieku XV Jan Długosz w *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis* używa określenia *praedium unicum militare* lub *praedium unicum amplom et latum*¹.

Przechodząc do drugiego stanowiska archeologicznego, które zlokalizowane jest na tyłach ulicy Głównej w Bolesławiu, w obrębie parku, na rozległej polance, w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowego dworku, będącego pierwotnie dawną oficyną, jak już wspomniano wcześniej, na powierzchni nie zachowały się żadne ślady po stojącym tu niegdyś pałacu. Jedynie niewielki wzgórek we wschodniej części tego terenu wskazuje, iż pod ziemią mogą znajdować się relikty dawnej rezydencji.

W 1984 r. badania archeologiczne na tym terenie prowadził autor niniejszego opracowania w ramach pełnionego stanowiska Wojewódzkiego

Konserwatora ds. Zabytków Archeologicznych². Prace wykopaliskowe poprzedzone były wcześniejszymi badaniami nieinwazyjnymi, zleconymi w 1982 r. przez Wojewódzkiego Konserwatora ds. Zabytków Archeologicznych w Katowicach. Badania geofizyczne prowadzone były przez J. Przeniosło z IHKM PAN w Warszawie. Instytucja ta, wówczas jako jedyna w Polsce, wykonywała tego typu badania nieinwazyjne. Należy nadmienić, iż obiekt ten nie był wcześniej badany wykopaliskowo. Przeprowadzenie badań było niezbędne również w związku z koniecznością opracowania projektu rewaloryzacji dworku i parku, którego inwestorem był Urząd Miasta i Gminy w Bukowni. O wyglądzie pałacu nie wiedziano nic. Dopiero prace nieinwazyjne wykazały, iż pod ziemią znajdują relikty architektury murowanej, a na podstawie zaznaczonych anomalii wyznaczono orientacyjne granice rzutu poziomego obiektu. Stwierdzono również, iż fundamenty pałacu sięgają do głębokości 3,5 m od powierzchni terenu³.

Głównym celem późniejszych badań wykopaliskowych było więc z jednej strony zweryfikowanie wyników prac geofizycznych, z drugiej zaś ustalenie dokładnego rzutu budowli i chronologii obiektu. W trakcie prac założono wykop o wymiarach 25x2 m usytuowany na osi alejki, łączącej ul. Główną z polanką w parku.

¹ J. Długosz, *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*, (w:) *Opera omnia*, wyd. A. Przeździecki, t. VII-IX, Kraków 1863-1864.

² J. Pierzak, *Bolesław, gm. Bukowno, woj. katowickie*, „Informator Archeologiczny”. Badania. Rok 1984.”, 1985, s. 183-184; J. Pierzak, *Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Konserwatora ds. Zabytków*

Archeologicznych na woj. katowickie za rok 1984, „Silesia Antiqua”, t. XXVIII, 1986, s. 166.

³ J. Pierzak, *Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Konserwatora ds. Zabytków Archeologicznych na woj. katowickie za rok 1982*, „Silesia Antiqua”, t. XXVI, 1984, s. 125.

Wykop usytuowany był wzdłuż linii północ-południe. Został podzielony na 5 odcinków o dł. 5 m, poprzedzielanych świadkami ziemi o szerokości 20 cm – odcinki a, b, c, d, e. Ponadto w miejscach domniemanych naroży założono dwie małe sondy o wymiarach 30x30 cm i jeden dodatkowy wykop przy południowej ścianie pałacu. W trakcie prac badawczych założono jeszcze jeden wykop o wymiarach 2x2 m w celu uchwycenia zasięgu budowli, odkrytej w trakcie badań.

Eksplorację wykopu rozpoczęto od strony północnej, to jest od odcinków „a” i „b”. Po zdjęciu warstwy darni o miąższości 15 cm pojawiła się warstwa rumoszu wapiennego, fragmenty cegieł i dachówek, stanowiąca warstwę rozbiórkową pałacu. Odcinek „a” udało się założyć w obrębie wnętrza pałacu od strony południowej. W odcinku tym odsłonięto mur południowy pałacu. Zalegał on bardzo płytko pod powierzchnią, zaraz pod warstwą darni. Korona tego muru miała 1,30 m szerokości. Wchodziła ona w świadek między odcinkami „a” i „b”. W profilu północnym odcinka „b” uchwyciono lico zewnętrzne muru południowego pałacu, natomiast od strony wnętrza jego lico wewnętrzne oraz znaczny fragment muru, dochodzącego do muru pałacu pod kątem prostym. Odkryte relikty budowli były nieco przesunięte względem profili północnego i południowego wykopu. Wnętrze odcinka „a” wypełniała warstwa rumowiskowa z okresu rozbiórki pałacu. Mur prostopadły częściowo znajdował się w profilu zachodnim wykopu. Był murem podziału wewnętrznego budowli, bowiem oddzielał od siebie dwie sąsiednie piwnice – środkową i zachodnią. Na głębokości 1,50 m pojawiło się

sklepienie piwnicy, które opadało w kierunku profilu zachodniego, aż na głębokości 2 m oparło się o niego.

W odcinku „b” pod warstwą darni wystąpiła czarna ziemia z kamieniami wapiennymi. W jej obrębie wystąpił również kamień piaskowiec. Lico zewnętrzne muru południowego pałacu wykonane było ze starannie dobranej kamienia. Na głębokości 90 cm, przy profilu zachodnim natrafiono na fragment korony muru, który wchodził w profil zachodni. Mur ten dochodził do południowej ściany pałacu i biegł lekkim skosem w kierunku południowo-wschodnim. Wykonany był z kamienia wapiennego na zaprawie wapiennej. W odległości 1,70 m od lica ściany południowej pałacu w kierunku południowym pojawił się kolejny mur, usytuowany równolegle do muru południowego pałacu, a prostopadle do muru wystającego z profilu zachodniego. Uchwyciono lico zewnętrzne tego muru od strony północnej. Na głębokości 90 cm mur ten miał 60 cm szerokości, jednak poniżej na głębokości 1,30 m, w obrębie południowej części odcinka „b” wypełniał jej całą powierzchnię, tworząc szeroką ławę fundamentową. Na głębokości 1,80 m odkryto odsadzki obu murów, przy czym odsadzka muru w profilu zachodnim miała 50 cm szerokości.

W obrębie odcinka „b” zakończono eksplorację na głębokości 2 m ze względu na obecność ławy fundamentowej na znacznej powierzchni wykopu. Niewielka przestrzeń pomiędzy trzema murami: murem południowym pałacu, murem prostopadłym, tkwiącym w profilu zachodnim i murem równoległym do ściany

południowej pałacu, wypełniona gruzem uniemożliwiła dalszą eksplorację.

W odcinku „c” przy profilu południowym, na głębokości 1,30 m odkryto nieco wyżej posadowioną koronę muru, która wchodziła w profil północny odcinka „d”. Całe wnętrze odcinka „c” wypełniała ława fundamentowa.

W profilu północnym odcinka „d” korona ławy fundamentowej wystąpiła na głębokości 1,50 m, a jej odsadzka na głębokości 1,80 m. Mur ten wychodził z profilu na szerokość 20 cm, a jego odsadzka na 30 cm. Jest to lico południowe szerokiej ławy fundamentowej, która ciągnie się przez znaczną część odcinka „b”, odcinek „c” i wychodzi z profilu północnego odcinka „d”. Odkryta ława fundamentowa usytuowana jest równolegle do ściany południowej pałacu w odległości 1,70 m od niej. Ma ona 8,5 m szerokości wzdłuż linii północ-południe. Jej przebieg wzdłuż linii wschód-zachód został częściowo ustalony przy pomocy sondażowego wykopu II/1984, o wymiarach 2x2 m, usytuowanego od strony południowo - wschodniej.

W odcinku „d”, w odległości 2,50 m od lica południowego ławy fundamentowej, uchwyconym w jego profilu północnym, na głębokości 1,80 m pojawiła się korona muru, kamiennego o szerokości 45 cm, biegnącego równolegle do niego. Pomiędzy tymi murami, na głębokości 1,80 m zalegała warstwa użytkowa w postaci intensywnie czarnej ziemi o miąższości 15 cm, która nachodziła na odsadzkę muru ławy fundamentowej. Poniżej wystąpił calej w postaci pomarańczowo-żółtego piasku. Warstwa ta występuje również po drugiej stronie wąskiego

muru. Zawierała ona drobny, węgielek drzewny, polepę i materiał ceramiczny.

Odcinek „e” wykopu I/1984, ostatni od strony południowej ujawnił dobrze zachowany bruk z kamieni wapiennych, zalegający na glinie, pod którą była warstwa żwiru. Bruk ten dochodził do murku, częściowo na niego nachodząc. Jest więc on późniejszy od murów, odkrytych we wszystkich odcinkach. Bruk ten zachowano nie rozbierając go ze względów konserwatorskich.

Reasumując, w obrębie wykopu I/1984 o długości 25x2 m, odkryto fragment południowej ściany pałacu. Po jej stronie wewnętrznej od strony północnej, już w obrębie fundamentów pałacu odkryto fragment muru, usytuowanego prostopadle do ściany południowej. Mur ten, oddzielał od siebie dwie piwnice. Ponadto odkryto fragment sklepienia piwnicy środkowej, które w dolnych partiach opierało się o mur prostopadły.

Po zewnętrznej stronie muru południowego pałacu odkryto fragment muru kamiennego, dostawionego do niego pod kątem prostym. W odległości 1,70 m od ściany pałacu odkryto szeroką na 8,5 m wzdłuż linii północ-południe ławę fundamentową o zachowanych licach: północnym i południowym. Wnętrze wypełniały kamienie wapienne na zaprawie wapiennej. Na obecnym etapie badań trudno jest ustalić, jakie było przeznaczenie tego obiektu. W odległości 2,5 m od lica południowego ławy w kierunku południowym, a 12,20 m od lica zewnętrznego muru południowego pałacu, odkryto koronę muru o szerokości 45 cm, który być może był pozostałością muru ogrodzeniowego. Pomiędzy ławą a murem wystąpiła warstwa

użytkowa z materiałem datowanym na 2 połowę XVI-XVII w. Warstwa ta zalegała na calcu – żółto-pomarańczowym piasku.

Przy ścianie południowej pałacu założono jeszcze w odległości 20 cm od profilu zachodniego wykopu I/1984 wykop sondażowy o wymiarach 2,5x1 m, mający na celu prześledzenie przebiegu muru południowego pałacu w kierunku zachodnim oraz uchwycenie szerokości muru, dostawionego do zewnętrznego lica muru południowego pałacu. Na głębokości 70 cm uchwycono całą szerokość tego muru, wynoszącą 2,90 m.

Założono też wykop o wymiarach 2x2 m w odległości 5 m na zachód od odcinka „d” wykopu I/1984. W wykopie tym, na głębokości 1,60 m natrafiono na narożnik południowozachodni odsłoniętej w odcinkach b, c i d ławy fundamentowej. Tak więc obiekt, który odkryto po południowej stronie pałacu, miał szerokość 8,5 m i uchwyconą długość około 9 m, przy czym nie była to długość całkowita. Tak więc do odkrycia pozostał jeszcze narożnik południowo-wschodni.

Ze względu na fakt, iż nie przewidywano odsłaniania całej korony fundamentów pałacu ze względu na konieczność zachowania jej pod darnią w dobrym stanie, założono dwie małe sondy w narożnikach zachodnim i wschodnim muru południowego pałacu. Aby sprecyzować te miejsca użyto szpil metalowych do nakłuwania korony muru, która występowała zaledwie 15 cm pod powierzchnią terenu. W wyniku tych prac odkryto dwa narożniki,

które pozwoliły ustalić długość ściany południowej. Wynosiła ona 34,5 m.

W podobny sposób uchwycono również szerokość budowli, wynoszącą 15,4 m. Również przy ścianie północnej w małej sondzie o wymiarach 20x20 m odkryto 15 cm pod warstwą darni bruk, dochodzący do muru północnego pałacu, analogiczny, jaki odkryto w odcinku „e” wykopu I/1984.

W wykopie równoległym do odcinka „b” wykopu I/1984 odkryto wejście do piwnic w murze południowym pałacu. Zachowało się całkowicie nadproże. Wejście to miało 1,0 m szerokości i znajdowało się w odległości 20 m od narożnika południowo-wschodniego muru południowego pałacu i 13,5 m od jego narożnika południowo-zachodniego. Mur prostopadły, dostawiony do muru południowego był oddalony 16 m od narożnika południowo-wschodniego.

W ramach prac konserwatorskich odgruzowano wejście do piwnic. Wewnątrz odkryto 3 piwnice, stosunkowo dobrze zachowane, przy czym piwnica wschodnia była wyższa od pozostałych. Na powierzchni to właśnie ona tworzy charakterystyczny pagórek.

Prac badawczych w roku następnym nie przewidywano, bowiem w pierwszym sezonie osiągnięto wyniki, zgodne z wcześniejszymi założeniami – ustalono rzut obiektu, odkryto dostawioną od strony południowej dobudówkę, odkryto wejście do 3 piwnic i odgruzowano je, umożliwiając oględziny wnętrza piwnic, odkryto bruki wokół pałacu i fragment muru ogrodzeniowego oraz uzyskano archeologiczny materiał datujący. Jednakże ze względu na fakt, iż

badacze z Miejskiego Biura Projektów w Krakowie do dokończenia studium historyczno-konserwatorskim potrzebowali więcej danych, szczególnie z wnętrza piwnic, jak i obrysu budowli, podjęto ze względów konserwatorskich z urzędu kolejny sezon badawczy⁴.

W trakcie prac założono wykop III/1985 o wymiarach 5x2 m. Zastosowano tu kontynuację numeracji z sezonu poprzedniego. Wykop ten był prostopadle usytuowany do ściany południowej pałacu przy narożniku południowo-wschodnim. Na głębokości 2 m odkryto warstwę użytkową o miąższości 20 cm, z materiałem archeologicznym, datowanym na 2 połowę XVI-XVII w. w postaci fragmentów naczyń glinianych, fragmentów kafli i gwoździ. Odsłonięte w ubiegłym sezonie wejście do piwnic umożliwiło badaczom z Biura Projektów w Krakowie przeprowadzenie badań architektonicznych. Ze względu jednak na fakt, iż piwnice były częściowo zagruzowane, nie wszystkie elementy architektoniczne były dostępne w całości. Odkryte zamurowane wejście wewnątrz jednej z piwnic, okienka, łuki, tkwiły w znacznej mierze w gruzie. Odgruzowanie piwnic nie leżało w zakresie badań archeologicznych. Miało nastąpić dopiero po ustaleniu programu zagospodarowania reliktyw pałacu. Architekci stwierdzili co najmniej dwie fazy rozwojowe obiektu. Potwierdza to wystająca nieco ponad powierzchnię piwnica od strony wschodniej pałacu, wyższa niż dwie pozostałe.

Ponadto wykopem odsłonięto kolejny narożnik, północno-zachodni pałacu. Mur zachodni i północny, podobnie jak i południowy mają 1,30 m szerokości. Mur zachodni ma długość 15,4 m. W miejscach wskazanych przez architektów odsłonięto koronę murów pałacu, która występowała 15 cm pod powierzchnią darni. Tak więc ustalono ponad wszelką wątpliwość wymiary budowli 34,5x15,4 m.

Najwcześniejsza wzmianka dotycząca Bolesławia znajduje się w dokumencie z 6 grudnia 1279 r. w którym Bolesław Wstydlivy książę krakowski i sandomierski przekazuje kapitule katedralnej krakowskiej niedawno lokowaną wieś Bolesław, leżącą niedaleko od wsi biskupiej Sławków - „Nos Bolezlaus Cracouie et Sandomirie dei gracia dux Illustris , Ad noticiam omnium et maxime nostre Iuris diccioni subditorum peruenire cupimus et scripti presentis tenore declaramus , quod nos villam, quam nomine nostro vocari fecimus Bolezlav, nonmultum longe ab episcopali villa Slaucov per nos locatam pro anime nostre remedio deo duximus offerendam et Capitulo Cracouiensis Ecclesie Matris nostre”⁵

Późniejsze źródła dla Bolesławia wiążą się również z sąsiednią Krzykawką. W 1414 r. wymieniany jest Piotr z Bolesławia, który sądził się z Marciszem z Krzykawki. W latach 1416-1417 wymieniany jest Piotr z Bolesławia, a w 1454 Jan Bolesławski z Bolesławia⁶. W latach 1437-39 wymieniany jest Marek z Bolesławia i Krzykawki

⁴ J. Pierzak, *Bolesław, gm. Bukowno, woj. katowickie*, „Informator Archeologiczny . Badania Rok 1985”, 1986, s. 189; J. Pierzak, *Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Konserwatora ds. Zabytków Archeologicznych na woj. katowickie za rok 1985*, „Silesia Antiqua”, t. XXIX, 1987, s. 140.

⁵ Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej, t. I, (1166-1366), wyd. F. Piekosiński, Kraków 1874, dokument LXXXIII, s. 113-114.

⁶ *Słownik historyczno-geograficzny województwa ...*, s. 235; *Słownik historyczno-geograficzny ziem...*, s. 235.

h. Wąż, brat Wojciecha, Kaspra i Jana z i Krzykawki. W latach 1437 – 56 wymieniany jest Mikołaj Bałek z Bolesławia i Krzykawki h. Wąż, a w latach 1437-1480 Stanisław Krzykawski z Bolesławia i Krzykawki h. Wąż⁷.

W 1477 wymieniany jest Jan z Bolesławia⁸. Dla odkrytego pałacu niezmiernie ważna jest wzmianka z 1549 r., bowiem w roku tym Andrzej Kreza z Bobolic sprzedaje Marcjanowi Chełmskiemu chorążemu krakowskiemu swe dobra dziedziczne tzn. role folwarczne z sadzawkami, polami i lasami, a więc połowę Bolesławia i całą Zawadę oraz część Krzykawki czyli lasy⁹. Źródła te nie mówią bezpośrednio o dworze czy pałacu, ale sam fakt, iż w Bolesławiu od początków XV w. rezydowali jego właściciele, musiał zapewne być tutaj dwór. Po roku 1549 mogła nastąpić rozbudowa dworu, a nawet może przebudowa na pałac przez Marcjana Chełmskiego. W trakcie badań archeologicznych stwierdzono, że w piwnicach widać 2 fazy rozbudowy obiektu, co potwierdziły badania architektoniczne badaczy z Biura Projektów w Krakowie. Może tu być analogiczna sytuacja, jak w odkrytym w 2018 r. dworze Ossolińskich z XVIII w. w Chrzanowie, który na powierzchni nie pozostawił żadnych śladów, a którego fundamenty zostały odkryte w trakcie badań prowadzonych przez autora niniejszego artykułu. W trakcie badań okazało się, iż w fundamentach tego późnego dworu zachowały się mury starszego,

renesansowego dworu z 1 połowy XVI w., dworu Jana Ligęzy, bliskiego doradcy Jadwigi, a także Władysława Jagiełły. Badania prowadzone w 2019 r. doprowadziły do okrycia jeszcze starszych reliktyw dworu, najprawdopodobniej z XV w.¹⁰.

Pałac w Bolesławiu był własnością Chełmskich, Mieroszewskich. Jeszcze w 1787 r. na zaproszenie ówczesnego posła Aleksandra Saryusza Romiszewskiego w bolesławskim pałacu gościł Stanisław August Poniatowski. W tym samym roku król mianował go szambelanem. W latach 1830-1840 ze względu na fakt, iż pałac w Bolesławiu popadł w ruinę, ówczesna właścicielka hrabina Konstancja Łącka senatorowa łubieńska opuściła pałac i zamieszkała w bocznej oficynie. W 1853 przekazała dobra Bolesław w dzierżawę swojej córce Romanii Rutkowskiej, zamężnej z Romanem Mycielskim¹¹.

Przedstawione wyżej wyniki badań nad rezydencjami właścicieli Krzykawki i Bolesławia przyniosły wiele nowych naukowych informacji na ich temat. Być może zaistnieje w przyszłości możliwość kontynuowania prac badawczych nad tymi niezaprzeczalnie interesującymi obiektami.

⁷ op. cit., s. 236; op. cit., s. 236.

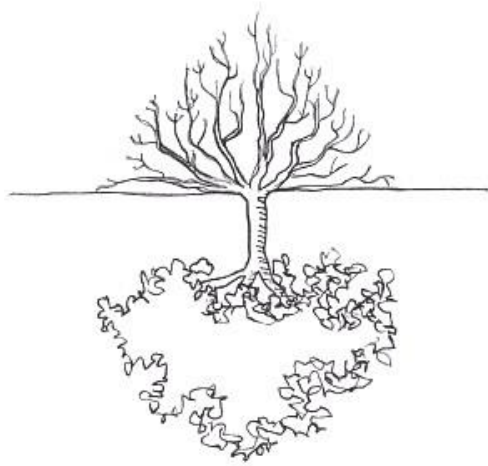
⁸ *Słownik historyczno-geograficzny województwa ...*, s. 237; *Słownik historyczno-geograficzny ziem...*, s. 237.

⁹ op. cit., s. s. 238; op. cit., s. 238.

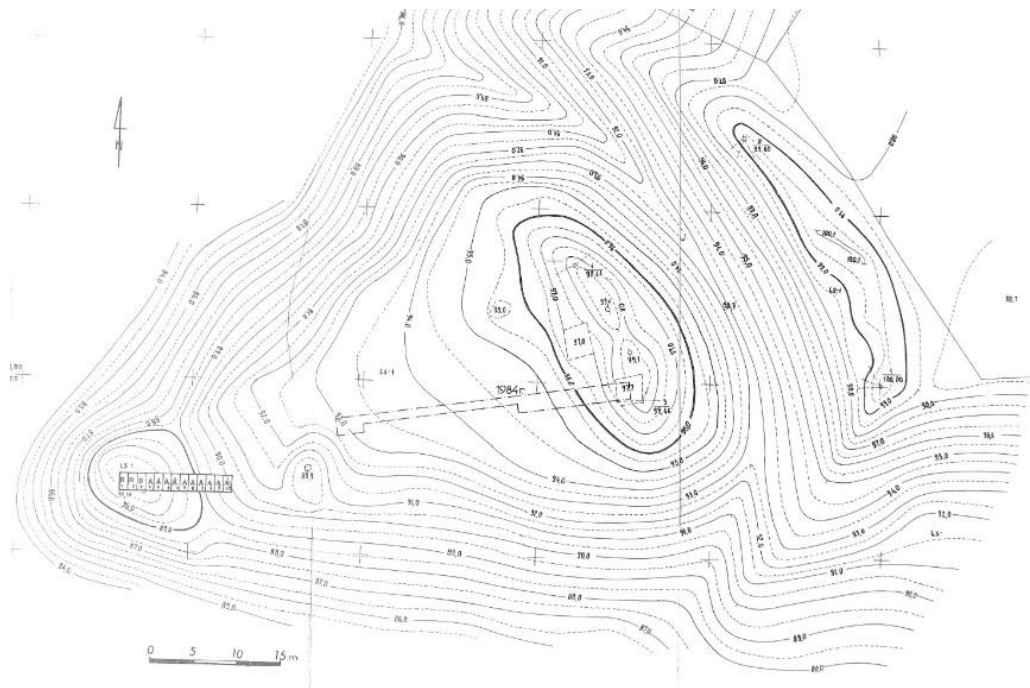
¹⁰ J. Pierzak, *Wyniki badań archeologicznych nad początkami dworu pańskiego w Chrzanowie prowadzonych w 2018*
Korzenie

r.,(w:) *Chrzanów w średniowieczu i we wczesnej epoce nowożytnej*, Chrzanów 2019, s. 37-63.

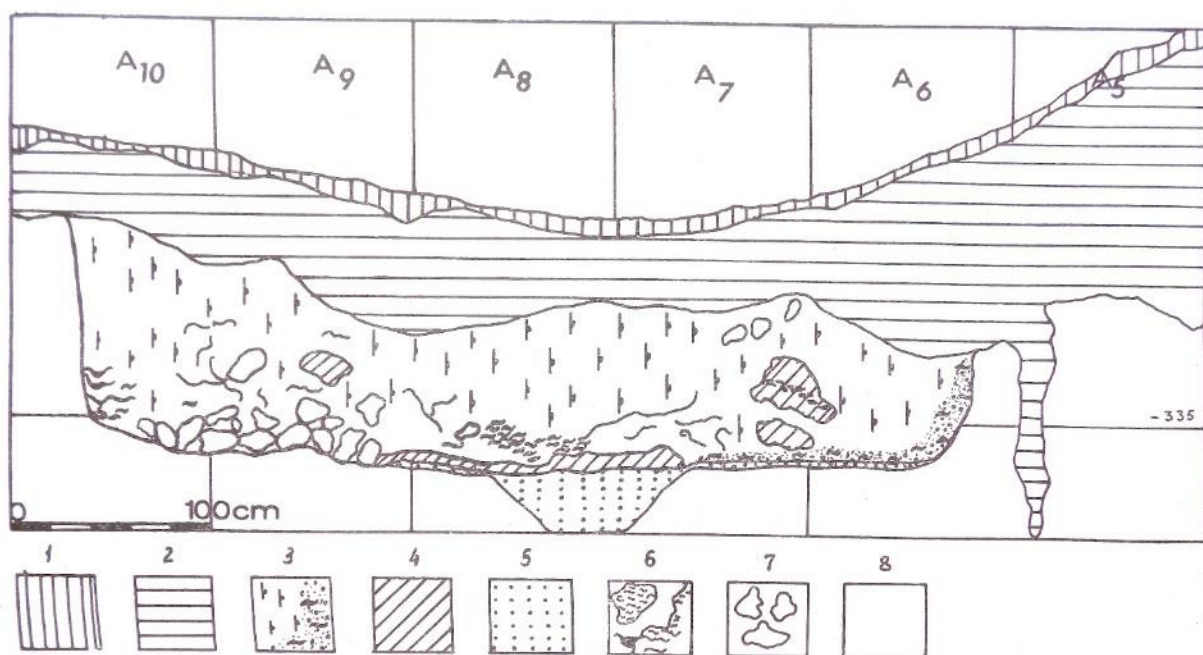
¹¹ Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zespół 56/1917/0 akta Rodziny Mycielskich, 1853 sygn. 3 - kontrakt dzierżawy dóbr Bolesław zawarty między hr Konstancją Kącką Łubieńską a hr Feliksem Mycielskim.

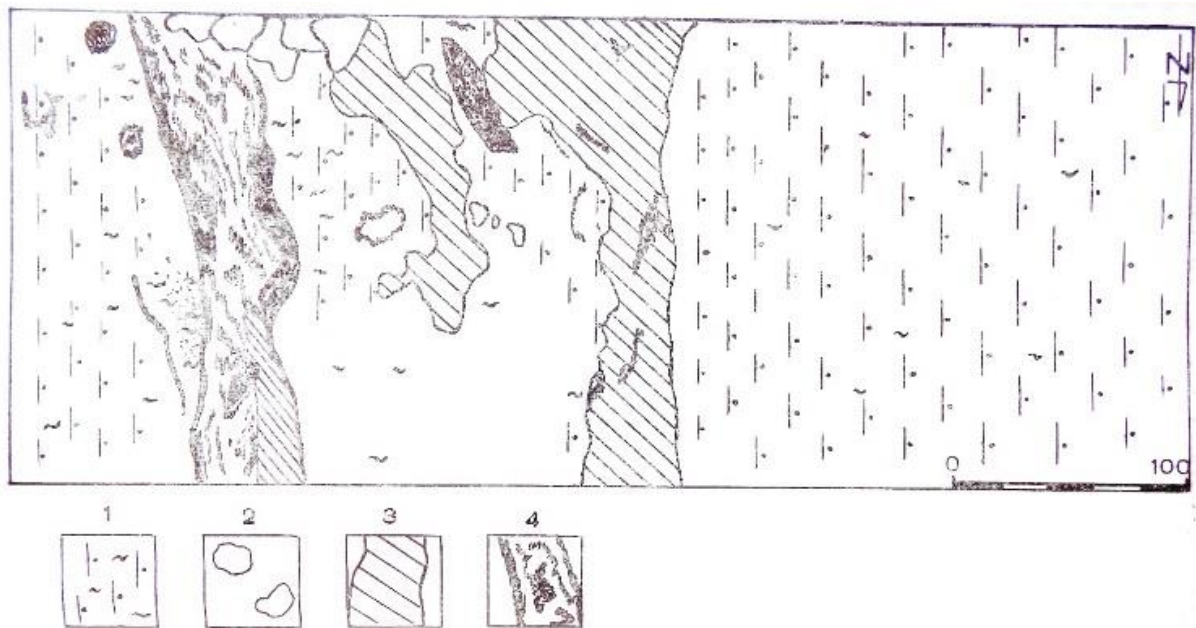
Ryc. 1

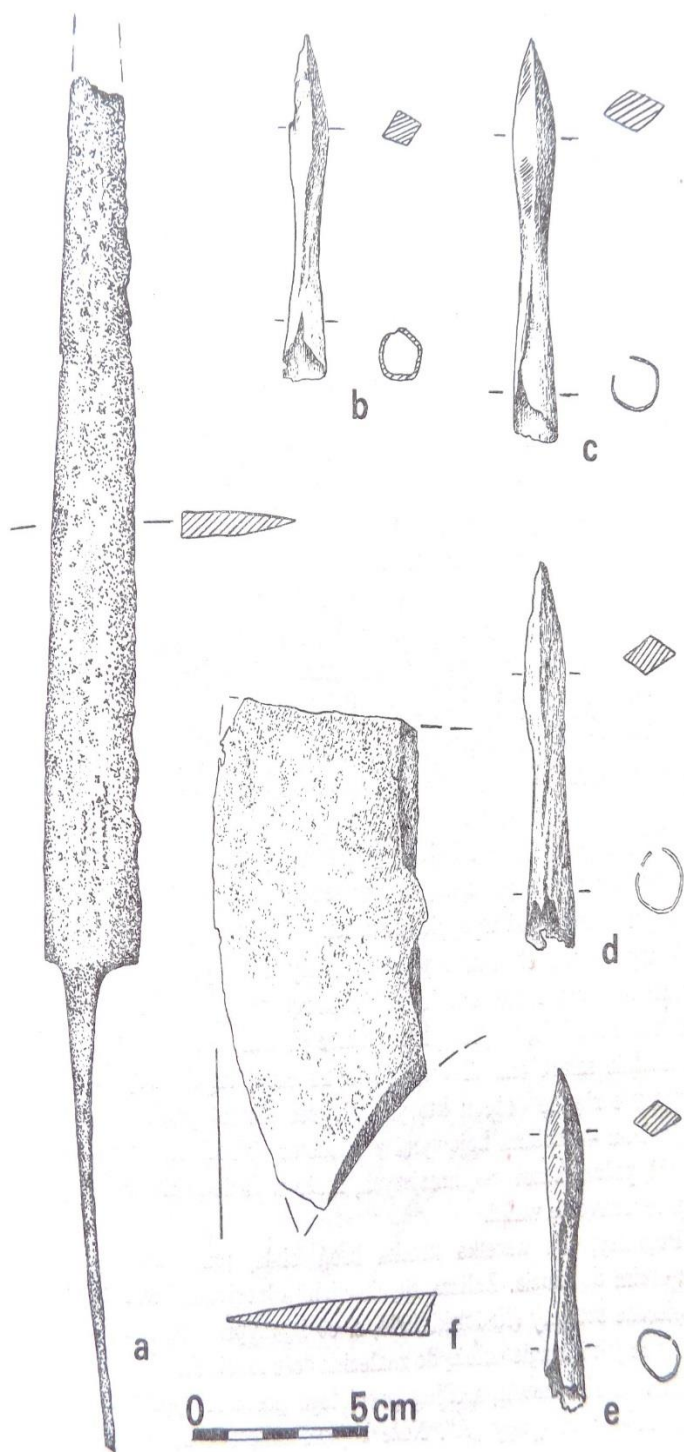
Ryc. 2

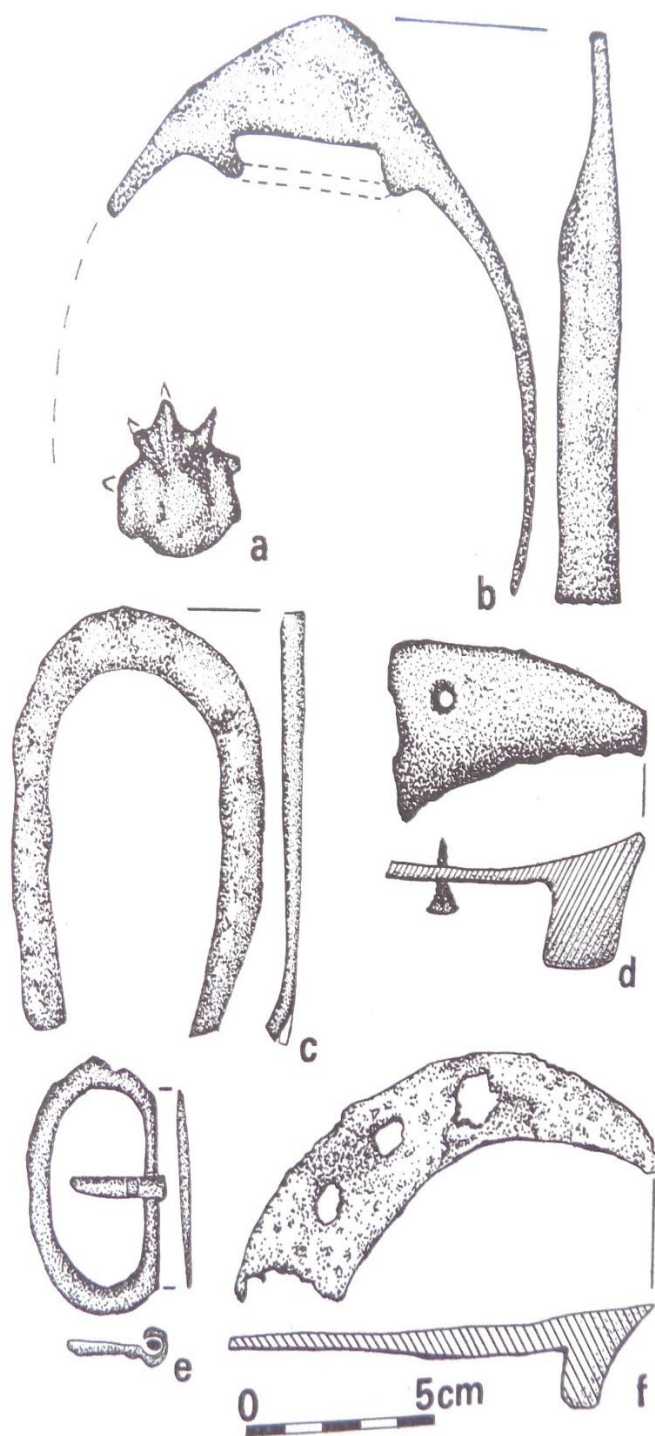
Ryc. 3

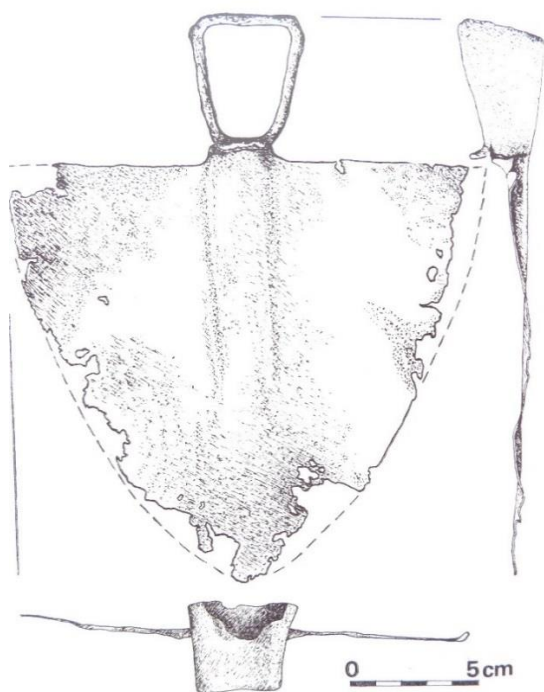
Ryc. 4

Ryc. 5

Ryc. 6

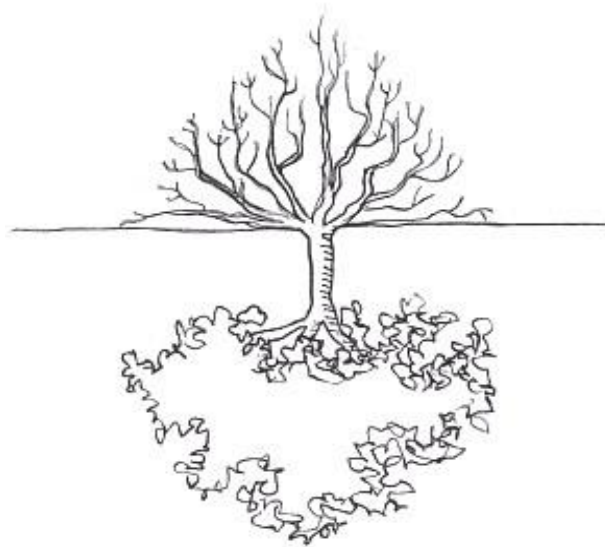
Ryc. 7

Ryc.8

Ryc.9

Ryc. 10

**GRÓDEK ŚREDNIOWIECZNY
W KRZYKAWCE, GM. BOLESŁAW
I PAŁAC W BOLESŁAWIU
W ŚWIETLE BADAŃ
ARCHEOLOGICZNYCH.**

SPIS ILUSTRACJI

Ryc. 1. Krzykawka, gm. Bolesław. Plan sytuacyjny gródka średniowiecznego.

Ryc. 2. Krzykawka, gm. Bolesław. Plan sytuacyjno-wysokościowy gródka z naniesionymi wykopami z lat 1984 i 1989. Według: J. Pierzak, D. Rozmus, *Średniowieczny gródek rycerski w Krzykawce, gm. Bukowno, woj. Katowice*, „Śląskie Prace Prahistoryczne”, t. 3, 1994, wklejka pomiędzy stronami 122 a 123.

Ryc. 3. Krzykawka, gm. Bolesław. Przekrój przez fosę pomiędzy stożkiem a majdanem gródka. Profil południowy - odcinki A10 – A5. Legenda: 1 – humus, 2 – zasypisko fosy, 3 – warstwa zawaliskowa nasyciona polepą węgielkami drzewnymi, 4 – sprażony less, namulisko fosy z okresu funkcjonowania gródka, 6 – warstwy i skupiska spalenizny, 7 – kamienie, 8 – calec. Według: J. Pierzak, D. Rozmus, *Średniowieczny gródek rycerski w Krzykawce, gm. Bukowno, woj. Katowice*, „Śląskie Prace Prahistoryczne”, t. 3, 1994, ryc. na s.128.

Ryc. 4. Krzykawka, gm. Bolesław. Rzut poziomy dna fosy na głębokości 3,40 m. Profil południowy - odcinki A10 – A6. Legenda: 1 – warstwa zawaliskowa nasyciona polepą węgielkami drzewnymi, 2 – kamienie, 3 – sprażony less, 4 – przepalone belki. Według: J. Pierzak, D. Rozmus, *Średniowieczny gródek rycerski w Krzykawce, gm. Bukowno, woj. Katowice*, „Śląskie Prace Prahistoryczne”, t. 3, 1994, ryc. na s.126.

Ryc. 5. Krzykawka, gm. Bolesław. Zabytki z badań w 1984 r. Legenda: a – pugińał, b-e – groty bełtów kusz, f – fragment ostrza topora. Według: E.

Szydłowska, *Średniowieczny gródek w Krzykawce, woj. Katowice*, „Śląskie Prace Prahistoryczne” t. 1, 1989, s. 149, ryc. 5.

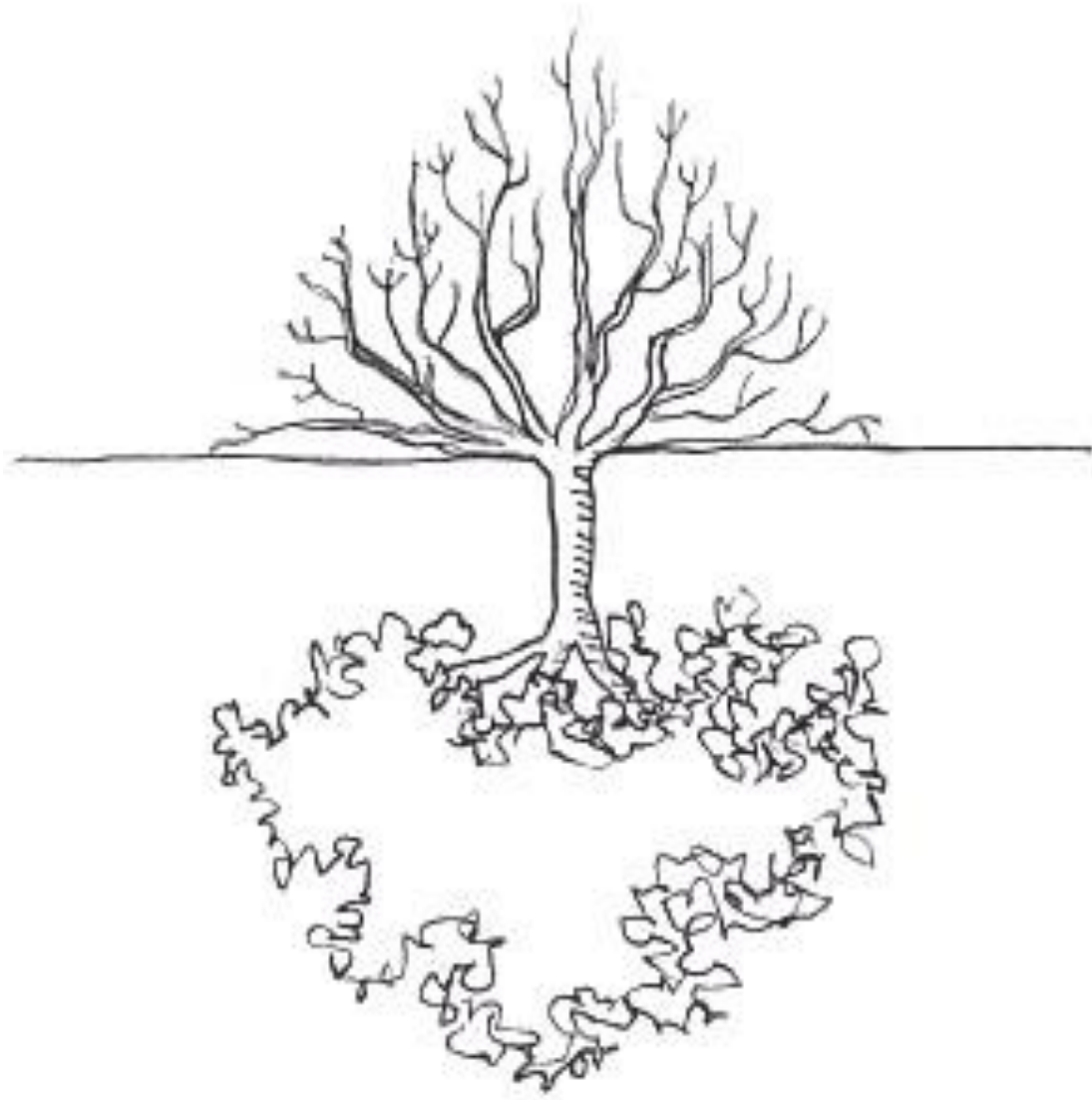
Ryc. 6. Krzykawka, gm. Bolesław. Zabytki z badań w 1984. Legenda: a – bodziec ostrogi w kształcie kółka gwiaździstego, b – fragment strzemia, c - półfabrykat podkowy, d, f – dwa fragmenty podków w tym jedna z tkwiącym podkowiakiem, e – sprzączka z półkolistą ramą. Według: E. Szydłowska, *Średniowieczny gródek w Krzykawce, woj. Katowice*, „Śląskie Prace Prahistoryczne” t. 1, 1989, s. 151, ryc. 6.

Ryc. 7. Krzykawka, gm. Bolesław. Zabytek z badań w 1984. Legenda: a – średniowieczna żelazna kopaczka górnicza, używana wtórnie najprawdopodobniej do kopania fosy. Według: E. Szydłowska, *Średniowieczny gródek w Krzykawce, woj. Katowice*, „Śląskie Prace Prahistoryczne” t. 1, 1989, s. 146, ryc. 4.

Ryc. 8. Bolesław. Pałac. Badania z 1984 r. Widok od strony północnej na wykop I/1984. Na pierwszym planie odcinek „a” z odkrytym murem południowym pałacu (na wprost) i murem podziału wewnętrznego pałacu (po prawej), oddzielającym piwnicę środkową od wschodniej. Fot. Jacek Pierzak.

Ryc. 9. Bolesław. Pałac. Badania z 1984 r. Widok od strony północnej na odc. a wykopu I/1984. Na wprost widoczny mur południowy pałacu z przylegającym do niego sklepieniem piwnicy środkowej. Po lewej mur podziału wewnętrznego pałacu. W głębi widoczna ława fundamentowa, zlokalizowana po południowej stronie pałacu. Fot. Jacek Pierzak.

Ryc. 11. Bolesław. Pałac. Badania z 1984 r. Widok od strony południowej na odc. b wykopu I/1984. Prace związane z czyszczeniem odkrytych reliktyw architektury. Na wprost fragment ławy fundamentowej, po lewej mur prostopadły do ściany południowej pałacu, na wprost mur południowy pałacu. Fot. Jacek Pierzak.

Wydawca: Centrum Kultury im. Marii Płonowskiej w Bolesławiu

Zespół redakcyjny: Tomasz Sawicki, Małgorzata Piekoszewska-Przysiewkowska, Barbara Rzońca

Redakcja oświadcza, że za treść nadesłanych do druku artykułów odpowiedzialność ponosi autor.